

2014/3.DÖNEM
SERBEST MUHASEBECİ MAL MÜAVİRLİK SINAVLARI
HUKUK

01 Kasım 2014-Cumartesi 17:00-18:30

SORU -1

İddia, savunma hakkı ve ispat yükümlülüğü hakkında bilgi veriniz.

CEVAP -1

İddia; Yargılama sırasında, duruşmada iki tarafın karşılıklı olarak bildirdikleri ve varlığı somut delillerle ispatlanmasına bağlı olan sözlü ya da yazılı isteklerdir.

Savunma hakkı, davalının kendisine karşı ileri sürülmüş olan talebin tamamen veya kısmen doğru olmadığını ileri sürmesine ilişkin hakkına denilir. Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür. İtiraz ve defi olmak üzere iki savunma yolu bulunmaktadır.

a) İtiraz: İtiraz bir hakkın doğumuna engel olan veya hakkı sona erdiren olayların ileri sürülmesidir. Örneğin; davacının, dayandığı sözleşmenin şekil noksanı veya ehliyetsizlik nedeni ile batıl (kesin hükümsüz) olduğunun ileri sürülmesi. Yargıç itiraz sebebini dava sırasında resen dikkate alır.

b) Defi: Davalı davacının hakkının varlığına karşı çıkmamakta, fakat özel bir sebebe dayanarak borçlu olduğu edimi yerine getirmekten kaçınma hakkına sahip olduğunu ileri sürmesidir. Bunu en tipik örneği zamanaşımıdır. Defi bir hak olduğu için mutlaka hak sahibi tarafından ileri sürülmelidir. Aksi takdirde hâkim bunu dava sırasında dikkate almaz.

İspat Yükümlülüğü: Bir davada ileri sürülen vakia ve iddiaların kimin tarafından ispat edilmesi gerektiği soruna ispat külfeti denir. Bir kimsenin iddia ve savunmasında haklı olması yeterli değildir. Ayrıca bu iddiasını ispatlayabilmesi (kanıtlaması) gerekir. İspat hakkı kamu hukukunda temel hak ve özgürlüklerin korunması bakımından önemlidir. Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispat etmekle yükümlüdür.

SORU -2

Fiil ehliyeti ve koşullarını açıklayınız.

CEVAP -2

Fiil ehliyeti; bir kişinin bizzat kendi fiilleriyle hak sahibi olması ve borç altına girebilmesini ifade eden eylem yeteneğidir.

Fiil ehliyetine sahip olabilme, gerçek ve tüzel kişiler bakımından farklı koşulların varlığına bağlanmıştır.

Gerçek kişilerin fiil ehliyetine sahip olabilmesi için, ikisi olumlu biri olumsuz olmak üzere üç koşulun varlığı gerekir. Bunlar;

- Ayrırt etme gücünde (sezgin, mümeyyiz) olmak
- Ergin (reşit) olmak ve
- Kısıtlı (mahcur) bulunmamak

Tüzel kişilerde gerçek kişiler gibi fiil ehliyetine sahiptirler. Tüzel kişilerde fiil ehliyeti kanunun aramış olduğu organların kurulması ile kazanılır. Tüzel kişiler iradelerini organlarının eliyle kullanırlar. Organların hukuki tasarrufları ve eylemleri ile tüzel kişilik lehine haklar, aleyhine borçlar yaratılır.

SORU -3

Temsil, türleri ve yetkisiz temsil hakkında bilgi veriniz.

CEVAP -3

Temsil başkası hesabına işlemler yapılmasıdır. Temsilde üçlü bir ilişki söz konusudur. Yani temsilde yetki veren, temsilci (mümessil) üçüncü kişi (temsilcinin ilişkide bulunacağı kişi) olmak üzere üç taraf söz konusudur. Yetki veren kişi tek taraflı hukuki bir işlemlerle temsilciyi üçüncü şahısla işlem yapma kudretiyle donatmaktadır.

Temsil ilişkisi, kaynağı bakımından Kanuni temsil ve iradi temsil olarak ikiye ayrılır. Buna göre; temsilcinin temsil yetkisi kanundan doğuyorsa **kanuni temsilden**, temsilcinin temsil yetkisi, temsil edilenin iradesinden doğuyorsa **iradi temsilden** söz edilir.

Temsil ilişkisi, yetkinin kullanılma şekline göre ise, doğrudan temsil ve dolaylı temsil olmak üzere ikiye ayrılır.

Doğrudan (vasitasız) Temsil: Temsilcinin temsil edilenin adına ve hesabına davranmasına denilir. **Dolaylı (vasitalı) Temsil:** Temsilcinin kendi adına temsil edilenin hesabına davranmasına denilir.

Yetkisiz temsil

Yetkisiz temsil; temsilcinin yetkisi olmadan başkası adına davranmasıdır. Yani başkası adına yetki devri olmadan işlem yapılıyorsa yetkisiz temsil söz konusu olur. Ayrıca temsilcinin yetkisi sona ermesi veya yetkisinin sınırlarını aşması durumlarında yaptığı işlemlerde yetkisiz temsil kapsamına girer. Yetkisiz temsilde yapılan işlemin geçerli olarak meydana gelebilmesi için adına işlem yapılan kişinin sonradan onay (icazet) vermesi gerekir. Aksi halde işlem başından itibaren geçersiz olur.

SORU -4

Ticari defter tutma yükümlülüğü, türleri, saklanması, teslim ve ibrazı hakkında bilgi veriniz.

CEVAP -4

Defter tutma mecburiyeti

Tacir olmaya bağlanan hüküm ve sonuçlardan biriside tacirlerin defter tutma yükümlülükleridir. Yani tacirler, ticarî işletmesinin iktisadî ve malî durumunu, borç ve alacak ilişkilerini ve her iş yılı içinde elde edilen sonuçları tespit etmek amacıyla, işletmesinin nitelik ve önemini gerektirdiği bütün defterleri ve özellikle, diğer kanunların hükümleri saklı kalmak üzere, ilgili maddede sayılan defterleri Türkçe olarak tutmaya mecburdur.

Defterlerin türleri

Gerçek kişi tacirler kural olarak;

- Yevmiye defteri,
- Defteri kebir (büyük defter),
- Envanter defterini tutmak zorundadır.

Tüzel kişi tacirler ise kural olarak;

- Yevmiye defteri,
- Defteri kebir,
- Envanter defteri ve
- Pay defteri,
- Yönetim Kurulu Karar defteri ve
- Genel Kurul toplantı ve müzakere defterini tutmak zorundadır.

Defterlerin saklanması

Türk Ticaret Kanunu'na göre her tacir, ticari defterlerini ve defter kayıtlarının dayalı olduğu belgeleri son kayıt tarihinden itibaren 10 yıl saklamak zorundadır. Tacirin saklamakla yükümlü olduğu defterler ve belgeler; yangın, su baskını veya yer sarsıntısı gibi bir afet veya hırsızlık sebebiyle ve kanuni saklama süresi içinde zıya uğrarsa tacir zıya öğrendiği tarihten itibaren 15 gün içinde ticari işletmesinin bulunduğu yer yetkili mahkemesinden kendisine bir belge verilmesini isteyebilir.

Defterlerin teslim ve ibrazı

Ticari Defterlerin Teslimi: Türk Ticaret Kanunu'nun 79. maddesi hükmüne göre; ticari defterler ve defterlerle birlikte saklanması gereken diğer belgelerin teslimi; miras, şirket ve iflas işlerinde istenebilir. Teslim halinde defter, hesap ve belgelerin her tarafı gerek mahkeme, gerek ilgililer tarafından incelenebilir.

Ticari Defterlerin İbrazı: Muhakeme esnasında haklı bir yararın varlığı ispat olunur ve mahkeme defterlerin ibraz edilmesini zorunlu sayarsa yalnız ihtilafli meseleye ilişkin kayıtların sureti çıkarılmak veya bilirkişi denetimi yaptırılmak üzere ibrazını emredebilir. İbraz halinde sadece uyumsuzluk dönemine ait kayıt ve belgelerin incelenmesi söz konusu olur.